

AGERA

EN TIDNING FRÅN AFRIKAGRUPPERNA | OKTOBER 2020 | NR 4

EGNA FRÖER GER MAKT ÖVER MATEN

FULL FART FRAMÅT TROTS CORONA

Ett märkligt år i skuggan av pandemin börjar närma sig sitt slut och Världens Barn-kampanjen är just avslutad. Det var roligt att se hur Katarina Wennstam hälsade på (digitalt) hos vår partnerorganisation AMODEFA i Moçambique. Fantastiskt att kampanjen och galan gick att genomföra trots utmaningar på grund av restriktionerna. Årets digitala bokmässan har också nyss avslutats och vi deltog med flera spännande seminarier som finns att se på Globala torgets hemsida eller på Facebook. Hela tiotusen människor hittade in och tog del av Globala torgets sändningar direkt och seminarierna går att se obegränsat på webben. Läs gärna mer här i tidningen, sidan 7, om vårt seminarium med Khanya College!

Årets fina kalender

Nu är den äntligen klar, den fina kalendern som vi satt ihop tillsammans med Brevvännerna, där elever tagit fram bilder som symboliserar Afrikagruppernas verksamhet. Så full av inspiration och hopp om framtiden! Läs mer om samarbetet på sidan 6.

Den i stora delar nya styrelsen har kommit igång och arbetar för fullt med att bland annat bidra i strategiarbetet, planera nästa års årsmöte och hålla kontakt med alla lokalgrupper. De planerar sitt första fysiska möte i oktober då det också blir en heldags styrelseutbildning.

Frökampanjen fortsätter

Vi fortsätter arbetet med den viktiga kampanjen för frörättigheter och det är spännande att se hur solidaritet och kunskapsutbyte mellan södra Afrika och Sverige bidrar till engagemang och utveckling, läs gärna intervjun med Joel på sidan 4 eller köp ett frökort till någon du tycker om när vi börjar närma oss juletid.

Louise Lindfors

Generalsekreterare
Afrikagrupperna

FOTO: LOUISE LINDFORS

RAPPORT FRÅN ZIMBABWE OM KVINNORS JAKT PÅ MAT OCH VATTEN

Läs intervjun med Afrikagruppernas programhandläggare Ntando Ndlovu i Zimbabwe om matbristen under pandemin. Intervjun är gjord av Hope Khoza som är regional kommunikatör i Sydafrika.

Zimbabwe genomgår nu sin värsta ekonomiska kris och lider av hungersnöd. Vilka drabbas hårdast?

Här råder brist på allt grundläggande, som mat, vatten, el och bränsle, samtidigt som priserna stiger. Hårdast drabbade är kvinnor i fattiga, urbana områden, de

som redan innan pandemin var beroende av osäkra anställningar och informell handel, som stoppades i mars med corona-restriktionerna.

Dessa kvinnor kämpar nu för att få ihop till familjens mest basala behov. Några tigger eller rensar gatorna på mat, andra är beroende av att släktingar delar med sig av eventuell skörd eller humanitärt stöd. Den största utmaningen är att få ett mål mat om dagen.

Kommunen försörjer vanligtvis varje hushåll med vatten och el men nu fungerar inte detta.

Elavbrott och höga installationskostna-

der för solenergi gör att kvinnor tvingas jaga ved, en mardröm för den tätbefolkade staden vars naturliga växlighet redan är utblottad. Men om kvinnan inte kan sätta en tallrik på bordet riskerar hon att bli misshandlad av sin manliga partner eller släkting.

Hur påverkas människor av krympande demokratiskt utrymme och lågkonjunktur?

Läget orsakar rädsla, självcensur, ilska och frustration. I november 2017 när president Robert Mugabe avgick fanns en strimma av hopp att förtrycket skulle upphöra. Men på senare tid har polisvåldet ökat och människor har blivit gripna för sitt samhällsengagemang. Även om de flesta frikänns är tiden i fångelse svår.

Kan en humanitär katastrof förhindras?

Alla hoppas på det, men ingen vet hur. Medborgarna gör dock sitt bästa för att bidra till ett bättre Zimbabwe. Till exempel genom småskaligt agroekologiskt lantbruk (till stor del av kvinnor), miljöskydd, stöd till formell och informell utbildning samt nationell opinionsbildning för en fungerande statsapparat.

Aktivister och grupper har höjt rösten trots risken. Även om politiska ledare svarar med våld och hån, kan inte folkets röst tystas!

AGERA

Inspiration från Afrikagrupperna till medlemmar och givare

ANSVARIG UTGIVARE Louise Lindfors

ADRESS Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm

E-POST post@afrikagrupperna.se

HEMSIDA afrikagrupperna.se

TELEFON 08-442 70 60

INSAMLING insamling@afrikagrupperna.se

REDAKTÖR Sofia Gallegos Wallgren och Ann-Sofie Söderberg

LAYOUT Petra Handin

TRYCK Trydells, oktober 2020

OMSLAGSBILD Foto: Mitra Mäki

Vill du engagera dig? Gå in på
www.afrikagrupperna.se/medlem

Information om seminarier, möten och annat som är på gång hittar du på
www.afrikagrupperna.se.

Denna tidning är publicerad med ekonomiskt stöd från Sida. Sida har inte medverkat vid utformningen av materialet och tar ej ställning till eventuella synpunkter som framförs.

FOTO: LINDA SVENSSON

HOTET MOT NATURLIGA FRÖER – EN TYST KATASTROF

De flesta av oss kan namnet på en eller flera utdöda djurarter, som mammut, västafrikansk spetsnoshörning eller dront. Men hur många vet namnen på de tusentals frösorter vi har förlorat de senaste 100 åren?

Förra seklet försvann tre fjärdedelar av alla sorter

Mellan år 1900 och 2000 förlorade vi enligt FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation 75 procent av alla frövariationer i världen. En katastrof för den biologiska mångfalden men även för möjligheten till ett hållbart jordbruk som kan stå emot både torka och översvämningar.

Fröbanker på flera håll i världen

För att stoppa utvecklingen finns det många initiativ över världen. Allt från regionala nätverk i södra Afrika som förädlar, sparar och delar fröer över gränserna, till fröbanker som bevarar fröer. Idén om att ha en global fröbank som sparar fröer för framtiden blev verklighet 2008 när Svalbard Global Seed Vault öppnades. Valvet har en kapacitet av att förvara 4,5 miljoner fröer och har nu ca 1 miljon fröer samlade från stora delar av världen. Domedagsvalvet som det kallas, är 130 meter djupt och ligger under permafrosten. Nedfrusna fröer kan bevaras väldigt länge och är på så sätt en säkerhet för framtiden.

Tre företag kontrollerar stora delar av frömarknaden

För att hindra att flera frövariationer försvinner räcker det dock inte med att förlita sig på fröbanker. Under de senaste 20 åren har 200 mindre fröföretag tagits över av stora transnationella företag. Detta har lett till att tre företag i dag kontrollerar över 63 procent av den kommersiella frömarknaden. Problemet när så få företag dominerar marknaden är att de både kan höja priserna och bestämma vilken typ av fröer som säljs på marknaden, vilket gör att de naturliga fröerna riskerar att försvinna i ännu större utsträckning.

Många bönder blir också beroende av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel för att skördarna ska bli bra och efter skörd får de varken spara, dela eller sälja utsädet, eftersom det är företagets egendom. Vi behöver därför odla, förädla och dela de fröer som funnits naturligt under tusentals år för att säkerställa den biologiska mångfalden och skapa ett hållbart jordbruk för framtiden.

RÄDDA FRÖERNA – SÅ HÄR KAN DU BIDRA

- **Odla, spara och dela.** Gå med i föreningen Sesam, för fröodling och beskydd av kulturväxter. Som medlem får du kunskap om fröodling, kan dela med dig av ditt överskott av fröer samt ta del av andras – foreningenssesam.se
- **Få ny kunskap.** Lär dig mer om de fröbanker som drivs runt om i Europa – communityseedbanks.org
- **Ekologiska fröer anpassade för nordiskt klimat.** Köp naturliga fröer som odlats i Sverige i generationer av Runåbergs fröer – runabergsfröer.se
- **Sharing is caring.** Bli Afrikapartner och få två vackra fröpåsar med fröer från Runåbergs fröer. Samtidigt stödjer du Afrikagruppernas arbete för att fler ska få tillgång till fröer och odlingsmöjligheter – afrikagrupperna.se/afrikapartner

FOTO: MITRA MAKI

Majs odlas över hela världen i en mängd varianter och är ett av de viktigaste sädesslagen. Men tyvärr har de flesta gamla sorterna försvunnit och marknaden domineras av hybrider och genmodifierade sorter.

ANDELSJORDBRUK – EN MODELL FÖR FRAMTIDEN

För ett år sedan besökte vi, Matilde Buanausse och Lucinda Tomo Portugal från bonderörelsen i Moçambique, Joel Holmdahl som är NOrdBruks-medlem och småbrukare på Rikkenstorp i Dalarna. Vi pratade om utmaningarna för småskaliga jordbrukare runt om i världen och vikten av organisering för att hitta alternativ till den ohållbara globala matproduktionsmodellen. Ett år senare hörs vi för att se var vi står idag.

Vad har hänt sedan vi besökte er?

Under året har det inte varit några drastiska förändringar på gården. Men vi har förlängt säsongen. Målsättningen är att om ett till två år kunna leverera till våra andelsmedlemmar året runt. Det är egentligen inte så knepigt. Vår jordkällare har utrymme att lagra 40 andelsmedlemmars behov. Vi behöver odla mer, lagra och leverera. Utmaningen är att få variation på produktionen.

Coronapandemin har visat hur skört vårt matproduktionssystem är och att vi måste säkra beredskapen. Utan lager och

med minskad inhemsk produktion är vi sårbara. Frihandel har visat sig bräckligt. Var fanns den nyliberala solidariteten när Frankrike satte stopp för all transport genom landet?

I nätverket Makten över maten är NOrdBruk och Afrikagrupperna med och lyfter de lokala småskaliga böndernas perspektiv. Det måste ta plats i debatten om beredskap och säker matproduktion såväl i Sverige som globalt. Våra politiker har börjat diskutera att återuppta beredskapslagren men har inte kommit till frågan om mat. Det behövs en annan

matproduktionsmodell för framtiden. En som är hållbar för både människor och miljö.

Hur har ni känt av klimatförändringarna under året?

Varje år känns väldigt svajigt klimatmässigt, men det är svårt att säga vad som beror på klimatförändringar och vad som är naturliga variationer. Vi hade väldigt sen frost i maj. Sen var juni varm och snustorr när det fortfarande brukar finnas fukt kvar i backen. Juli var kall och regnig. Vi fick endast 65-70 procent hö på åkrarna. När

FOTO: MITRA MÅKI

Joel och Lucinda på Rikkenstorp i hönshuset som under sommaren är tomatväxthus.

Lucinda Tomo Portugal och Matilde Buanausse från bonderörelsen i Moçambique besökte Joel Holmdahl i Dalarna förra vintern för att diskutera utmaningar för världens småbrukare. Här står de framför jordkällaren på Rikkenstorp.

grönsaksodlingarna väl kom igång växte det bra, speciellt med bevattningssystem på plats. Hösten har varit väldigt varm, vi borde haft frost långt tidigare. Det gör att vi inte får ner temperaturen i jordkällaren, vilket i sin tur betyder att vi inte kan lagra i den. Grödorna har fått stå kvar i väntan på att kunna skördas och lagras.

Vad är andelsjordbruk och hur fungerar det hos er på Rikkenstorp?

Utöver oss själva har vi 35 familjer som är medlemmar i jordbruket. Vi levererar grönsaker till dem varje torsdag i åtta månader, från slutet av maj till januari-februari. Det är ett upplägg där vi delar på både risk och överskott. Våra medlemmar betalar allt i förskott för hela året och vi säljer inte till någon annan, utan alla grönsaker levereras till medlemmarna. Blir det mycket får de mycket, blir det mindre får de mindre. Det är ett sätt för oss att säkra upp. Vi vet att allt redan är sålt. Ett dåligt år behöver vi inte ta hela smällen utan delar på den med medlemmarna. Det är ett sätt att solidariskt organisera matproduktionen där konsumenter och producenter tar ett gemensamt grepp på det hela.

Det är ganska intressant att vi på 2 000 kvadratmeter och en tjänst på 60 procent

över året, med helt skäligt betalt, faktiskt får det att fungera på en sådan här liten gård. Men då måste man skippa hela marknadscirkusen och alla mellanhänder. Med ett nära samarbete med våra medlemmar, familjerna där vi stöttar varandra, då fungerar det!

Det är väldigt kul att jobba på det här sättet. Det är drygt 75 personer som är involverade. Några kommer ut för att hjälpa till att skörda.

Under åtta månader om året levererar Joel till de 35 familjerna som är medlemmar i andelsjordbruket.

Runt 1 000 personer i Sverige får sin mat från andelsjordbruk. Det kan i dagsläget inte ersätta den konventionella matproduktionen, men det är ett första steg i att utveckla hållbara modeller. Det är väldigt intressant hur det ökar kontakten och stärker relationen mellan konsumenter och producenter. Andelsjordbruk är helt klart en intressant modell framåt!

Använder ni lokala frösorter?

Vi har tre egna gamla kultursorter som vi odlar på. Finnmarksarten som är en sockerärt, finnmakens vita kålrot och Solleröns gråärt.

Har du något meddelande till dina kollegor i bonderörelsen i Moçambique?

Det imponerande med UNAC är deras otroliga organisering. Jag hoppas de kan bibehålla den så att vi andra kan inspireras och lära av dem!

Matilde Buanausse,
Policyrådgivare på UNAC

**Läs även Lucinda Tomo Portugals
krönika på sid 7.**

AFRIKAGRUPPERNA ♥ BREVVÄNNERNA

I nästa års kalender har mellanstadieelever runt om i landet målat bilder som de förknippar med Afrika och Afrikagruppernas verksamhet.

Brevvännerna är en ideell förening som kopplar samman skolans värld med samhällsnyttiga organisationer genom brevkontakt. Samarbetet kom till när Afrikagrupperna behövde få in bilder till kalendern för 2021. Bildlärare på två olika skolor engagerades i projektet och eleverna var snart igång med att rita. De fick själva välja motiv och inspirerades av bilder och berättelser på hemsidan. Vi är stolta över detta kreativa samarbete och att kunna lyfta unga perspektiv kopplat till våra frågor.

Kalendern med de fantastiska illustrationerna från eleverna kan du beställa via vår gåvoshop.

 afrikagrupperna.se/gavoshop

FOTO: MITRA MARI

KOLLA IN VÅRA NYA FINA FRÖPRODUKTER!

Afrikagruppernas samarbetspartner Growing Paper i Sydafrika har under pandemin kämpat för att kunna fortsätta sprida sitt budskap. Deras senaste kollektion av fröprodukter Sustainable Season finns nu i Afrikagruppernas sortiment och har som syfte att sprida glädje och hopp i svåra tider.

"Vårt sortiment av Sustainable Seasons-kort, som endast finns i begränsad upplaga, hoppas vi ska skapa en positiv spiral. Skicka dessa kort till dina vänner, grannar och familjemedlemmar för att behålla kontakten med dem nu när självisolering har blivit en del av vårt dagliga ordförråd" – Growing Paper

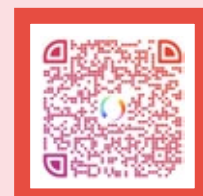
SKÄNK EN GÅVA OCH BLI EN DEL AV FÖRÄNDRINGEN!

Ditt stöd gör det möjligt för oss att arbeta långsiktigt och göra verklig skillnad för människor i södra Afrika. Det är enkelt att bidra och varje krona räknas!

GÖR SÅ HÄR:

1. Starta swishappen i din telefon.
2. Scanna QR-koden här till höger.
3. Välj ett belopp som passar just dig och signera med BankID.

Emil Boss på lanseringen av Jozi Book Fairs tema 2018.

ORD SOM VERKTYG FÖR FÖRÄNDRING

Den som har makt över orden har makt att beskriva verkligheten. Därför är läsande och skrivande ett viktigt verktyg för förändring. Afrikagruppernas partnerorganisation Khanya College anordnar sedan tolv år Jozi Book Fair, en plattform där allmänheten genom litteratur möts för att vända och vrida på utmaningarna i post-apartheid Sydafrika. I september i år deltog Khanya College även på Globala Torget, en del av Göteborgs Bokmässa. De deltog både med unga författare och med ett öppet seminarium där hemsjukvårdare och medförfattare till boken *Our lives, our communities* samtalade om läsande och skrivande som enande kraft i organisering och mobilisering.

Cirkeln av solidaritet genom litteratur

Afrikagruppernas medlemmar Emil Boss och Johanna Liljegren deltog också med ett seminarium med fokus på arbetsvillkoren inom den sydafrikanska vinindustrin. Emil gav 2019 ut boken *Sydafrikanskt vin – En annorlunda vinbok*. År 2018, när Jozi Book Fair hade *litteratur och arbetare* som tema riktade de uppmärksamheten mot Sverige och vår rika tradition av arbetar-

litteratur. En av de inbjudna gästerna var just aktivisten, solidaritetskämpen och författaren Emil Boss!

Makt över berättelsen om verkligheten

Både Jozi Book Fair och Globala Torget erbjuder alltså mötesplatser för författare och läsare i både Sydafrika och Sverige. Med litteratur som metod kan dessa möten ge möjlighet att skapa en kollektiv förståelse av verkligheten, där makten över berättelsen om verkligheten ligger i händerna på dem som (upp)lever den. Det är en grogrund för kollektiv kamp och solidaritet!

Se seminarierna på nätet

Både Jozi Book Fair och Göteborgs Bokmässan tvingades bli helt digitala i år på grund av covid-19. En positiv följd av det är att samtliga seminarier går att se i efterhand. Så passa på att lyssna på Emil & Johanna, Khanya College och många andra intressanta seminarier, flera av dem modererade av vår generalsekreterare Louise Lindfors, via Globala Torgets eller Afrikagruppernas Facebook.

SMÅSKALIGA BÖNDER ÄR VIKTIGA FÖR FRAMTIDENS MATPRODUKTION

På förra uppslaget kunde du läsa vad som hänt på NOrdBruks-medlemmen Joel Holmdhals gård sedan Matilde Buanausse och Lucinda Tomo Portugal från bonderörelsen i Moçambique besökte honom förra hösten. Här berättar Lucinda om vad som hänt hos henne under året som gått.

Lokala fröer behövs i nord och syd

När jag kom tillbaka från Sverige hade jag ett möte med min jordbruksförening där jag delade med mig av mina nyvunna kunskaper. Bland annat berättade jag att betydelsen av lokala fröer inte endast är något som berör Moçambique utan även är en fråga i Europa. Där finns det fröer som kan klara av väldigt låga temperaturer och jag såg till och med plantor som växte i snön!

Jag har arbetat med att mobilisera bönderna till att fortsätta producera och utöka sina odlingsområden för att kunna möta matbehovet i landet. Vi har fokuserat mycket på klimatförändringarnas konsekvenser. Vi måste inse att världen förändras och vi behöver förändra hur vi producerar mat och tar hand om vår jord.

Bra skörd trots naturkatastrofer

Jordbruksåret har varit bra och överträffade det förväntade målet, trots att vi hade cyklonerna Idai och Kenneth och även översvämningar som kraftigt påverkade vår produktion. Vi förlorade tyvärr en del av de lokala fröerna vi hade, och våra fält drabbades hårt av uppspolad sand från haven. Vi var tvungna att rensa dem för att inte få förstörda jorدار.

Jag vill hälsa till mina bondekollegor i Sverige att vårt arbete fortsätter i Moçambique, precis som för er i Sverige, med kampen för att stödja och försvara våra bönder. Tillsammans kommer vi kunna bekämpa hunger, fattigdom och undernäring!

Lucinda Tomo Portugal

korrespondent och ordförande i Nhamatanda-distriktet UNAC

AGERA! FÖR FRÖERNAS SKULL

Nu när du läst igenom hela tidningen, sitter du kanske med en känsla av "jag skulle vilja engagera mig men jag vet inte riktigt hur". Det är inte alltid helt lätt att veta. Några förslag finns på sidan 3, men vi har också tagit fram ett helt paket av förslag på aktiviteter, stora som små, analoga som digitala, att välja mellan.

Kika in på hemsidan, kontakta kontoret eller närmaste lokalgrupp så får du ett exemplar med massa härliga tips!

BESTÄLL BOKEN PÅ**VARLDENSBARN.ORG****För alla barns rätt
till hälsa, skola och
trygghet**

Alla mina barn är en helt ny bok med åtta berättelser ur Astrid Lindgrens böcker. Berättelser om barns behov av drömmar, frihet, trygghet, lek och fantasi som vi hoppas ger fina lässtunder hemma eller i skolan, som godnattsaga eller i morfars knä.

**Pris:
200 kr**
(100 kr går till
Världens Barn)

BOKSAMLINGEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

TILLSAMMANS FÖRÄNDRAR VI LIV

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation som arbetar för en värld där alla människor har lika rättigheter och möjligheter att påverka sin vardag och framtid.

Genom vår verksamhet förändras och förbättras tusentals liv varje dag. För att minska fattigdomen arbetar vi tillsammans med lokala organisationer i Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe.

I vårt arbete fokuserar vi på tre områden, rätten till levnadslön, rätten till din kropp och rätten till Afrikas resurser. Vi stödjer även

kampen för ett fritt Västsahara. Afrikagrupperna är en medlemsorganisation med lokalgrupper över hela Sverige. I Sverige sprider vi information och bildar opinion för global rättvisa.

Stöd vårt viktiga arbete genom att skänka en gåva, PG 90 03 37-7 eller Swisha till 90 03 37 7. Ditt bidrag förändrar liv!

WEB afrikagrupperna.se

TWITTER twitter.com/afrikagrupperna

FACEBOOK facebook.com/afrikagrupperna

INSTAGRAM instagram.com/afrikagrupperna